

**ОКРЕМА МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ,
ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТ. 411-413 КРИМІНАЛЬНОГО
КОДЕКСУ УКРАЇНИ**

М.І. Карпенко

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та процесу
ВНЗ «Національна академія управління»,
полковник юстиції запасу*

Постановка проблеми. Умисне знищення або пошкодження військового майна є саме по собі небезпечним діянням, що характеризується умисними діями і становить велику суспільну небезпеку. Ці дії спрямовані на завдання значної матеріальної шкоди і можуть послабити в цілому матеріальну основу бойової могутності та бойової готовності військ і сил.

Тому Військова присяга, статuti Збройних Сил України зобов'язують усіх військовослужбовців берегти будь-яке військово майно, а не лише те, що перебуває в безпосередньому користуванні військовослужбовців. Зазначені дії здатні завдати великої матеріальної шкоди, вивести з ладу найрізноманітнішу військову техніку, зброю, боєприпаси, засоби пересування, зв'язку і тим самим суттєво ослабити бойові можливості військових частин і підрозділів.

Таким чином, суспільна небезпека цих злочинів визначається не лише матеріальної шкодою, завданою боєздатності військових формувань, але й військовому правопорядку в цілому.

Безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 411 КК України, є встановлений порядок збереження військового майна як матеріальної основи бойової могутності військ і сил, який зобов'язує кожного військовослужбовця бережно зберігати озброєння, техніку, боєприпаси та інше військово майно, правильно їх обслуговувати, використовувати й експлуатувати, запобігати їх псуванню, втраті, знищенню чи пошкодженню.

Диспозиція ч. 1 ст. 411 КК України, перераховуючи найбільш важливі для забезпечення боєготовності військ і сил види військового майна (зброю, бойові припаси, засоби пересування, військову та спеціальну техніку чи інше військово майно), передбачає, що предметом цього злочину воно буде незалежно від того, перебувало військово майно у віданні чи користуванні військовослужбовця.

Предметом аналізованого злочину може бути будь-яке військово майно, крім окремих його видів, знищення чи пошкодження яких передбачено КК як спеціальний вид знищення чи пошкодження майна (зокрема такого, що може

бути військовим). Так, відповідальність за іншими статтями за наявності інших необхідних ознак спричиняє знищення (зруйнування) чи пошкодження (зіпсуття) таких видів військового майна: за ст. 113 КК – об'єктів, які мають важливе оборонне чи народногосподарське значення; за ст. 179 – релігійних святинь; за ст. 265 – радіоактивних матеріалів; за ст. 277 – шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу або суден, засобів зв'язку чи сигналізації; за ст. 298 – пам'ятників історії та культури; за ст. 338 – Державного прапора України; за ст. 357 – офіційних документів, штампів і печаток, що знаходяться у військових частинах чи установах тощо. Знищення (пошкодження) військовослужбовцем майна, яке не є військовим і не належить до спеціальних видів майна, зазвичай кваліфікується за ст. 194 КК.

Умисне знищення або пошкодження військового майна, що перебуває у власності військових формувань інших держав, міжнародних організацій на території України, кваліфікується за ст. 194: такі дії посягають на право власності на чуже майно, але не завдають шкоди встановленому в Україні порядку несення військової служби [44, с. 172].

Як зазначає Є.С. Ковалевська, «будь-яке майно, яке знаходиться на балансі військової частини, закладу, установи чи організації ЗС України, у тому числі зброя, боєприпаси, засоби пересування, військова та спеціальна техніка, може бути у рівній мірі предметом злочинів, передбачених статтями 411 та 412 КК України» [16, с. 68].

Не становить злочину, передбаченого ст. 411 КК України, знищення військовослужбовцями військової служби за контрактом предметів військового обмундирування, виданих їм в особисту власність. Але умисне знищення або пошкодження будь-яким військовослужбовцем тих самих предметів, які зберігаються на складі, підпадає під ознаки злочину, що розглядається, оскільки вони є приналежністю військової частини.

Для кваліфікації злочину за ст. 411 КК не має значення, належало умисно знищене або пошкоджене військове майно тій військовій частині, де проходить військову службу військовослужбовець, або іншій військовій частині, було воно в індивідуальному чи колективному службовому використанні чи зберігалось на складі тощо.

З об'єктивної сторони, умисне знищення або пошкодження військового майна характеризується такими обов'язковими ознаками: суспільно небезпечним діянням (дією або бездіяльністю), наслідками і причинним зв'язком між ними.

Словосполучення «знищення або пошкодження» слід розглядати насамперед як таке, що стосується суспільно небезпечних наслідків. З ознак об'єктивної сторони цього злочину саме наслідки мають головне значення, оскільки склад злочину сформульований як матеріальний.

Під умисним знищенням військового майна слід розуміти приведення його у стан повної непридатності, внаслідок чого воно не підлягає відновленню і не може бути використано за цільовим призначенням. Під поняттям умисного знищення військового майна розуміють фізичну його непридатність (спалення, руйнування тощо), коли в результаті цього військова частина

позбавляється можливості використовувати його як таке. Разом з тим цим поняттям не охоплюються випадки залишення військового майна без нагляду або його приховування, коли військова частина, установа чи організація тимчасово (до моменту його знаходження) позбавляється можливості використовувати майно.

Під пошкодженням слід розуміти приведення його в стан часткової непридатності для використання за цільовим призначенням. Пошкодження військового майна може бути відновлено шляхом ремонту і потім знову використовуватись за призначенням. Таким чином, різниця між знищенням і пошкодженням військового майна полягає в тому, що пошкоджене майно може бути виправлене, відремонтоване, приведене в стан, придатний для використання його за призначенням, тоді як за умови знищення немає фізичної можливості поновити майно або відновлення є економічно недоцільним. Відновлення приведеного в стан непридатності військового майна може бути визнано економічно недоцільним у тому випадку, коли матеріальні витрати на його відновлення перевищують вартість цього майна.

Способом умисного знищення або пошкодження військового майна може бути будь-яка дія. Разом з тим вчинення цього злочину шляхом підпалу або іншим загально небезпечним способом є кваліфікуючою ознакою і передбачає відповідальність за ч. 2 ст. 411 КК.

Пошкодження військового майна в процесі викрадення (скажімо, пошкодження агрегату при розкраданні деталі з машини) належить кваліфікувати за сукупністю злочинів (за ознаками злочинів, передбачених ст. 410 і ст. 411 КК).

За сукупністю злочинів, передбачених ст. 410 і ст. 411 КК, необхідно кваліфікувати й дії військовослужбовця під час дезертирства, коли він самовільно залишив військову частину зі зброєю, яку потім умисно знищив або пошкодив, привівши, скажімо, її в непридатний стан.

Якщо військове майно взято не з метою викрадення, але потім умисно знищено або пошкоджено, вчинене повинно кваліфікуватись за сукупністю злочинів. Наприклад, якщо військовослужбовець незаконно заволодів транспортним засобом військової частини, який потім умисно знищив або пошкодив, то він підлягає відповідальності за сукупністю вчинених злочинів, передбачених ст.ст. 289 і 411 КК.

Умисне знищення або пошкодження військового майна може бути пов'язано з порушенням різних спеціальних правил несення військової служби (правил вартової, внутрішньої чи інших видів служб). У цих випадках кваліфікація вчиненого, відповідно до вимог ст. 33 КК, повинна здійснюватися за сукупністю злочинів. Так, якщо вартовий пошкодив транспортний засіб, який знаходився в нього під охороною, що спричинило тяжкі наслідки, для запобігання яких було призначено дану варту, він повинен відповідати за сукупністю вчинених злочинів за ознаками, передбаченими ст. 418 і ст. 411 КК.

Умисне знищення або пошкодження військового майна не є злочином, якщо воно було продиктоване військовою необхідністю. Наприклад, не становить злочину умисне знищення військової техніки або іншого військового

майна в бойовій обстановці у зв'язку з тим, що виникла реальна небезпека захоплення цього майна противником, якщо при цьому не було можливості його евакуювати. Такі дії є правомірними і суспільно корисними з точки зору інтересів нашої держави і повинні визнаватися вчиненими в стані крайньої необхідності.

Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони складу умисного знищення чи пошкодження військового майна є встановлення причинного зв'язку між суспільно небезпечним діянням і приведенням майна в стан повної чи часткової непридатності.

Умисне знищення або пошкодження військового майна є закінченим злочином від моменту приведення відповідно в стан повної чи часткової непридатності предметів військового майна.

Із суб'єктивної сторони, умисне знищення або пошкодження військового майна характеризується тільки умисною формою вини. При вчиненні цього діяння винний усвідомлює його небезпеку для військового правопорядку, передбачає, що своїми діями він приводить у стан повної або часткової непридатності військового майна і бажає настання бажаних для нього наслідків (прямий умисел) чи свідомо припускає їх настання (непрямий умисел).

Під передбаченням суспільно небезпечного наслідку необхідно розуміти передбачення того результату, якого намагався досягти винний (прямий умисел) або настання якого він допускав (непрямий умисел). Винний передбачає, що вчинена ним суспільно небезпечна дія за умови умисного знищення приведе в стан повної, а за умисного пошкодження – часткової непридатності визначені предмети військового майна. Якщо попри бажання за незалежних від винного причин настане інший результат чи зовсім не настане бажаний результат, то винний повинен відповідати за замах на вчинення злочину, передбаченого ст. 411 КК. Наприклад, якщо винний на підставі помсти начальнику хотів знищити шляхом підпалу військового майна, але в результаті виконаних дій лише пошкодив його, він повинен відповідати відповідно до його суб'єктивного ставлення за замах на знищення військового майна (ст. 15, ч. 2 ст. 411 КК), а не за закінчене пошкодження того самого майна.

Мотиви і мета умисного знищення або пошкодження військового майна можуть бути найрізноманітнішими, найчастіше ними є помста, хуліганські спонукання тощо. Але якщо такі дії вчиняються з мотивів, які спрямовані проти основ національної безпеки України, то вчинене належить кваліфікувати за ст. 113 КК, а в окремих випадках – за ст. 111 КК. Якщо ж винний, приміром, накидає в паливний бак літака пісок із хуліганських мотивів, перебуваючи в нетверезому стані, то він підлягає відповідальності за ст. 411 КК. При цьому варто зазначити, що в разі, коли правопорушник усе-таки усвідомлював можливість посягання на суспільні відносини, які охоплюються поняттям основ національної безпеки, матиме місце ідеальна сукупність вчинених злочинів.

Суб'єктивна сторона діянь, що спричинили інші тяжкі наслідки, характеризується умислом щодо самого діяння, умислом чи необережністю щодо наслідків. При цьому ставлення винного до нещасних випадків з людьми може

бути тільки необережним. За умови умисного знищення або пошкодження військового майна, яке супроводжувалось умисним завданням шкоди життю чи здоров'ю кому-небудь, вчинене необхідно кваліфікувати за ч. 2 ст. 411 і статтею КК, що передбачає відповідальність за злочини проти життя та здоров'я особи.

Суб'єктом злочину, передбаченого ст. 411 КК, може бути будь-який військовослужбовець, а також військовозобов'язаний (резервіст), призваний на збори чи підготовку. Питання співучасті інших осіб вирішується на загальних підставах. При цьому у випадку, якщо військовослужбовець організовує злочин, а дії з умисного знищення або пошкодження військового майна здійснюються іншою особою, військовослужбовця визнають виконавцем, а іншу особу – співучасником злочину як пособника.

Якщо умисне знищення або пошкодження військового майна вчинене військовою службовою особою, в такому разі має місце сукупність злочинів, що потребує додаткової кваліфікації за ст. 423 або ст. 424 КК.

Умисне знищення або пошкодження військового майна, вчинене загально небезпечним способом (шляхом підпалу, вибуху, затоплення тощо), або якщо воно спричинило загибель людей чи інші тяжкі наслідки, є кваліфікуючими ознаками вчинення цього злочину і повинно кваліфікуватись за ч. 2 ст. 411 КК. Заподіяння тяжких наслідків залежить від розміру завданої матеріальної шкоди, військової цінності й унікальності умисно знищеного чи пошкодженого військового майна, важливості зірваного внаслідок пошкодження чи знищення майна заходу бойового, навчально-бойового, господарського та іншого характеру, наявності нещасних випадків з людьми і вирішується в кожному випадку індивідуально.

Особлива військова цінність, унікальність знищеного чи пошкодженого військового майна, важливість зірваного заходу визначається висновком відповідного військового командування. До нещасних випадків відносять загибель людей чи заподіяння їм тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості – від легких з короткочасним розладом здоров'я до тяжких.

Особливо кваліфікуючою ознакою, передбаченою ч. 3 ст. 411 КК, є дії, передбачені частиною другою цієї статті, вчинені в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці. Умисне знищення або пошкодження військового майна, вчинені в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці не загально небезпечним способом і якщо вони не спричинили тяжких наслідків, кваліфікуються за ч. 1 ст. 411 КК [44, с. 175].

Елементи складу злочину, передбаченого ст. 412 КК України, за винятком суб'єктивної сторони, збігаються з об'єктом, об'єктивною стороною, суб'єктом складу злочину, передбаченого ст. 411 КК. Відмінність полягає у формі вини: винний знищує або пошкоджує військове майно через необережність. Тому його ставлення до наслідків також характеризується необережністю.

Суб'єктом злочину також може бути будь-який військовослужбовець. Якщо необережне знищення або пошкодження військового майна стало результатом порушення правил його збереження, допущеного військовослужбовцем, якому це майно було передано для службового користування, то вчи-

нене характеризується його недбалим ставленням до військової служби і повинно кваліфікуватись за ознаками злочину, передбаченого ст. 425 КК.

Кваліфікуючими ознаками необережного знищення або пошкодження військового майна, за ч. 2 ст. 412, є спричинення загибелі людей або інших тяжких наслідків.

Кваліфікація дій військовослужбовця за ч. 2 ст. 412 виключає додаткову кваліфікацію його дій за ст. 196 КК (необережне знищення або пошкодження майна).

Необережне знищення або пошкодження зброї, бойових припасів внаслідок порушення правил поводження з ними, якщо це заподіяло потерпілому тілесні ушкодження, кваліфікується за відповідною частиною ст. 412 та ч. 1 ст. 414.

Необережне знищення або пошкодження військовослужбовцем військового майна, яке він під час несення спеціальної служби зобов'язаний охороняти, кваліфікується за сукупністю злочинів, передбачених ст. 412, та відповідного злочину проти порядку несення спеціального виду служби.

Порушення військовослужбовцем правил водіння або експлуатації бойової, спеціальної чи транспортної машини, що спричинило, крім тілесних ушкоджень потерпілому, вказаних у ч. 1 ст. 415 КК, ще й значне пошкодження чи знищення військового майна, кваліфікується за сукупністю злочинів, передбачених відповідними частинами ст. 412 та ст. 415. Якщо ж наслідки у вигляді тілесного ушкодження потерпілому не настали або йому було завдано внаслідок порушення правил водіння або експлуатації бойової, спеціальної чи транспортної машини лише легкого тілесного ушкодження, дії винної особи кваліфікуються в такому випадку тільки за ст. 412 КК [9, с. 494–495].

Об'єкт та предмет складу злочину, передбаченого ст. 413 КК України, збігаються з аналогічними елементами складу злочину, передбаченого ст. 410 КК.

З об'єктивної сторони, злочин за ст. 413 КК передбачає відповідальність за втрату або зіпсування ввірених для службового користування предметів військового майна внаслідок порушення правил їх зберігання.

Під зберіганням маються на увазі таке поводження з ними, яке забезпечує його збереження і готовність до використання. Правила зберігання військового майна регламентуються різноманітними нормативно-правовими актами, в яких містяться приписи щодо дотримання умов зберігання, охорони, використання, транспортування того чи іншого виду військового майна. Порушення правил зберігання може мати місце в результаті залишення майна без нагляду, внаслідок чого воно виявляється викраденим, або без засобів захисту, в результаті чого приходить у непридатний стан під впливом погодних факторів; порушення температурного режиму; не проведення технічного обслуговування (своєчасне змащування, чищення тощо).

Обов'язковою ознакою складу злочину є втрата військового майна, під якою розуміють його вихід із володіння військової частини, на балансі якої воно перебувало, поза волею особи, якій воно було ввірено.

Втрата може мати місце, наприклад, у результаті втрати предмета, його крадіжки або знищення сторонньою особою, знищенням через необережність

самим військовослужбовцем, якому предмет було передано для службового користування тощо. Псування предмета, яке допускає його економічно виправдане відновлення, не становить втрати військового майна. Винний може в таких випадках відповідати за необережне пошкодження військового майна. Склад втрати військового майна вважається закінченим від моменту, коли предмет вийшов із володіння військовослужбовця, якому його було ввірено, і вжитими заходами встановити над ним контроль не вдалося.

Якщо предмет було ввірено не для службового користування, а для інших цілей, втрата військового майна складу злочину, що розглядається, не становить. Так, наприклад, його не буде у випадку, якщо військовослужбовець упускає і розбиває прилад під час його перенесення, перевезення чи складування, якщо предмет військового майна йому було передано лише для виконання цих завдань.

Обов'язкова умова відповідальності за втрату військового майна – наявність причинного зв'язку між втратою і порушенням правил збереження майна. Якщо втрата сталася не в результаті порушення вказаних правил, а з інших причин, наприклад, якщо зброєю було вилучено у військовослужбовця в результаті нападу на нього, склад втрати військового майна, передбачений ст. 413 КК, може бути відсутній.

За особливостями конструкції злочин, передбачений ст. 413 КК, є злочином з матеріальним складом, який як обов'язкову ознаку об'єктивної сторони передбачає певні суспільно небезпечні наслідки вчиненого злочину у вигляді втрати чи зіпсування певного військового майна. В таких складах об'єктивна сторона отримує свій повний розвиток лише за умови настання зазначених наслідків, і тільки з цього моменту злочин вважається закінченим. У злочинах з матеріальним складом треба обов'язково встановлювати причинний зв'язок між самим діянням і суспільно небезпечними наслідками, що настали.

Із суб'єктивної сторони, вина за умови втрати військового майна має форму необережності, яка визначається щодо наслідків, які настали. При цьому винний може усвідомлювати порушення, яке допустив, легковажно розраховуючи на можливість попередження втрати (наприклад, під час купання на річці залишає зброєю на березі), або не усвідомлювати цього при злочинній недбалості (скажімо, при випаданні виданих йому патронів на марші з незакритою підсумки). Приміром, військовослужбовець залишає зброєю без нагляду, не розраховуючи на жодні обставини, які попередили б втрату, тобто допускає втрату, байдуже ставлячись до такої можливості, і ця зброя ким-небудь викрадається або знищується. Підстав для кваліфікації таких дій, крім втрати військового майна, не вбачається.

Суб'єктом складу злочину, передбаченого ст. 413 КК, може бути тільки військовослужбовець, якому зброєю, бойові припаси, засоби пересування, предмети технічного постачання або іншого військового майна було ввірено для службового користування. Це означає, що відповідний предмет було передано військовослужбовцю для застосування або зберігання в ході виконання тієї чи

іншої службової функції (наприклад, для виконання стрільб, транспортування вантажу, виконання інших робіт тощо).

Порушення правил збереження зброї, бойових припасів та інших предметів військового майна, передбачених диспозицією ч. 2 ст. 413 КК, необхідно відрізнити від деяких суміжних складів злочинів, які також передбачають як можливу ознаку втрату військового майна. Одним із таких складів злочинів є недбале ставлення до військової служби (ст. 425 КК). Втрата зброї, бойових припасів, засобів пересування, предметів технічного постачання або іншого військового майна може бути кваліфікована за ст. 413 або ст. 425 КК залежно від того, з якою метою втрачений предмет було видано військовослужбовцю. Якщо його було видано для індивідуального використання у зв'язку з виконанням конкретної службової діяльності (скажімо, командир відділення втратив автомат, виданий йому для проведення стрільб), вчинене треба визнавати втратою військового майна, передбаченого ст. 413 КК. Коли ж предмет було видано начальнику для забезпечення службової діяльності підлеглих, то втрата передбачає недбале ставлення до військової служби (ст. 425 КК) як невиконання чи неналежне виконання військовою службовою особою своїх обов'язків внаслідок недобросовісного чи недбалого ставлення до служби, якщо це спричинило суттєве порушення прав і законних інтересів військової частини у вигляді заподіяння істотної шкоди чи спричинення тяжких наслідків.

Втрата зброї, бойових припасів, ввірених для службового користування, може бути результатом порушення військовослужбовцем правил поведінки з ними. Ці предмети можуть бути, наприклад, знищені в результаті необережного поведінки з вогнем, порушення правил проведення стрільб тощо. У подібних ситуаціях має місце ідеальна сукупність порушення правил поведінки зі зброєю, з боєприпасами і порушення правил збереження, що призвело до їх втрати. За наявності ознак складу злочину, передбаченого ст. 414 КК, вчинене необхідно кваліфікувати за ч. 2 ст. 413 КК.

Таким чином необхідно вирішувати і питання кваліфікації дій водія, який у результаті порушення правил водіння або експлуатації машини, ввіреної йому для службового користування, знищив її. За наявності наслідків, передбачених частинами 1 або 2 ст. 415 КК, вчинене кваліфікується за цією статтею в сукупності зі ст. 412 КК. Якщо вказані в частинах 1 чи 2 ст. 415 КК (заподіяння потерпілому середньої тяжкості чи тяжких тілесних ушкоджень або загибель потерпілого, або загибель кількох осіб) наслідки відсутні, то діяння передбачає тільки склад злочину, передбаченого ст. 412 КК.

Порушення правил водіння військової машини, що спричинило її повне виведення з ладу або пошкодження, допущене військовослужбовцем, якому ця машина не була ввірена на службі, скажімо, за незаконного заволодіння транспортним засобом, становить ідеальну сукупність злочинів, передбачених ст. 289 і ст. 412 КК, а за наявності відповідних наслідків – водночас і порушення правил водіння машини (ст. 415 КК).

Кваліфікуючими ознаками злочину, передбаченого ст. 413 КК, є вчинення його в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У радянський період 1917–1991 рр. питання кримінально - правової характеристики військових злочинів, методики їх розслідування досліджувала ціла плеяда науковців того часу, серед них: Х.М. Ахметшин, Ф.С. Бражнік, Н.В. Васильєв, А.А. Герцензон, Н.І. Загородніков, С.М. Іншаков, А.С. Кобліков, В.Н. Кудрявцев, В.І. Курляндський, Р.А. Лопухов, В.В. Лунєєв, В.П. Маслов, І.М. Мацкевич, А.А. Піонтковський, А.Н. Полев, Є.В. Прокопович, В.В. Романов, А.С. Самойлов, А.А. Тер-Акопов, Б.С. Утєвський, В.М. Чхквадзе, В.П. Шупленков та інші.

За період незалежності України проблемам військової злочинності приділяють увагу такі вчені, як: С.В. Албул, Г.В. Андрусів, В.М. Білоконєв, П.П. Богущкий, В.П. Бодаєвський, В.В. Бондарєв, В.О. Бугаєв, В.К. Гришук, В.С. Давиденко, С.І. Дячук, В.І. Касинюк, В.А. Клименко, Є.С. Ковалєвська, Ю.Б. Курилюк, В.К. Матвійчук, М.І. Мельник, В.О. Навроцький, Є.В. Нарожна, М.І. Панов, І.О. Папуша, Є.Б. Пузирєвський, О.М. Сарнавський, М.М. Сенько, О.С. Ткачук, М.С. Туркот, М.І. Хавронюк, С.О. Харитонов, Г.І. Чангулі, Н.І. Щегель та інші.

Мета статті полягає в спробі автора викласти окрему методику розслідування злочинів, передбачених ст. 411–413 КК України, творчо опрацювавши ті надбання, які вже були напрацьовані раніше.

Основні результати дослідження. Під час розслідування злочинів, пов'язаних зі знищенням, пошкодженням чи втратою військового майна, необхідно встановити не лише точний перелік цього майна і його приналежність до зброї, боєприпасів чи предметів військової техніки, але й вартість завданої злочинцем матеріальної шкоди.

Розмір завданої матеріальної шкоди характеризується ступенем суспільної небезпеки зазначених злочинів і є однією з ознак, за якою наслідки злочину можуть бути визнані тяжкими, що є підставою для кваліфікації діяння за ч. 2 ст. 411 чи за ч. 2 ст. 412 КК.

Обставини, що підлягають доказуванню:

- чи має місце відсутність або непридатність для службового користування військового майна, виданого військовослужбовцю для використання;
- яке конкретно військове майно і розміри майнової шкоди (з урахуванням відсотків зношеності);
- за яких обставин мали місце знищення, пошкодження чи втрата військового майна;
- винність підозрюваного (обвинуваченого) у вчиненні правопорушення (якою мірою військовослужбовець винен, мотив і мета його дій);
- обставини, що впливають на ступінь і характер відповідальності підозрюваного (обвинуваченого).

Початковий етап розслідування

Розслідування фактів знищення, пошкодження або втрати військового майна зазвичай розпочинається з огляду місця події, допиту очевидців чи свідків, яким відомі певні обставини вчиненого злочину, допиту підозрюваного, встановлення майнової шкоди, завданої державі.

а) Огляд місця події необхідний у тих випадках, коли відомі лише місце заподіяння шкоди і знайдено чи вилучено предмети та елементи військового майна.

У ході цієї слідчої дії фіксуються місце події, предмети військового майна, що стали об'єктом злочинних дій, які оглядаються й додаються до протоколу огляду, що проводиться з дотриманням вимог ст. 237 КПК України 2012 р.

б) У ході допитів очевидців вчиненого чи інших свідків встановлюють обставини події: де, коли, за яких обставин, із якою метою.

в) Під час допиту підозрюваного встановлюються такі обставини: коли і що було отримано, на який термін, у зв'язку з чим, чому він допустив порушення, з якою метою, за яких обставин відбулися знищення, пошкодження чи втрата військового майна.

г) Встановлення розміру майнової шкоди проводять шляхом вилучення документів, згідно з якими винний отримав для службового користування знищене, пошкоджене чи втрачене військове майно. Запитують у службових осіб відповідних служб терміни використання, експлуатації чи користування того чи іншого виду військового майна або спорядження.

Визначення вартості знищеного чи втраченого військового майна, як і визначення матеріальної шкоди від пошкодження майна, виконується кваліфікованими спеціалістами відповідних служб військових частин або органів військового управління й оформляється довідкою - розрахунком із посиланням на конкретні норми, на підставі яких визначено шкоду. У випадках пошкодження майна до вказаної довідки додається дефектна відомість та інші документи, за якими було проведено розрахунок. За необхідності проводять товарознавчу експертизу з наданням експерту всіх матеріалів, які потрібні для підготовки вмотивованого висновку. Експертом призначається спеціаліст, особисто не зацікавлений у результатах розслідування. До таких матеріалів належать, зокрема, і протоколи огляду пошкодженого майна з додаванням фотографій чи відеокасети. До проведення огляду доцільно залучати технічного спеціаліста, який допоможе кваліфіковано провести огляд і правильно зафіксувати в протоколі його результати.

Інколи для визначення розміру матеріальної шкоди від пошкодження чи знищення зброї, боєприпасів, предметів військової техніки доводиться звертатися до спеціалістів відповідного підприємства - виробника і викликати їх до місця проведення розслідування для особистого огляду пошкодженої техніки. В інших випадках на підприємство направляється запит слідчого чи прокурора з наданням матеріалів, які максимально повно відображають характер і ступінь наявних пошкоджень (дефектні відомості, протоколи огляду, довідки командування, фотографії, відеокасети тощо).

Заподіяння великої матеріальної шкоди не є єдиним критерієм, на підставі якого наслідки злочину визнаються тяжкими. Тому в ході розслідування необхідно з'ясовувати всі наслідки вчиненого правопорушення, щоб мати можливість вірно кваліфікувати дії підозрюваного (обвинуваченого).

Під предметами військової техніки розуміють не будь-яке майно військової частини, а тільки технічні засоби ведення чи забезпечення бойових дій. Якщо пошкоджене, втрачене чи знищене майно може мати «подвійне призначення», то необхідно слідчим шляхом з'ясувати конкретне призначення технічного засобу в конкретній військовій частині.

Оскільки розмежування між злочинами, передбаченими статтями 411 і 412 КК, проводиться лише за формою вини, досудовим слідством повинно бути точно встановлено, умисно чи через необережність вчинено злочин. При цьому необхідно враховувати свідчення не лише самого військовослужбовця, але й свідків із числа його товаришів по службі, командирів, які можуть володіти важливою в цьому плані інформацією (скажімо, якщо винний напередодні пошкодження майна розповідав про свої плани). За умови умисного характеру вчиненого злочину необхідно встановити і спрямування умислу винного, оскільки, якщо військова техніка пошкоджена у зв'язку з викраденням окремих деталей чи агрегатів, діяння необхідно додатково кваліфікувати за ст. 410 КК.

Подальше розслідування

У період подальшого розслідування після повідомлення про підозру проводять такі слідчі (розшукові) дії:

- а) застосування (обрання) запобіжного заходу;
- б) ознайомлення з постановами про призначення експертиз і з їх висновками;
- в) досліджується придатність винного до військової служби, його психічний стан. Якщо необхідно, то проводяться відповідні експертизи;
- г) вживають заходів щодо компенсації майнової шкоди державі, представник військової частини визнається цивільним позивачем із роз'ясненням відповідних прав;
- д) встановлюється цивільний відповідач, якому роз'яснюють права й обов'язки;
- е) проводять слідчі (розшукові) дії по закінченню досудового слідства, складання обвинувального акта (висновку) і представлення кримінального провадження прокурору для затвердження обвинувального акта і направлення кримінальної справи для розгляду до суду.

Під час розслідування діянь, передбачених ст. 413 КК, з'ясовують такі питання:

- чи має місце відсутність або непридатність зброї, боєприпасів, інших предметів військового майна, виданого для службового користування;
- у випадках втрати зброї досліджують питання, де вона може перебувати, чи не використовувалась у злочинних цілях;
- що є предметом злочину, розміри майнової шкоди з урахуванням відсотка зношеності;
- за яких обставин і в який період мала місце втрата або зіпсування внаслідок порушення правил зберігання військового майна, яким чином;
- винність підозрюваного (обвинуваченого) у вчиненні злочину, мотив і мета його дій;

– обставини, що впливають на ступінь і характер відповідальності підозрюваного (обвинуваченого), його характеристика;

– причини й умови, що сприяли вчиненню злочину.

Початковий етап розслідування

Кримінальне провадження розпочинається після внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. У ході досудового слідства проводиться огляд місця події, інші слідчі (розшукові) дії у випадках втрати чи встановлення фактичних мотивів і мети втрати зброї, боєприпасів та інших предметів військової техніки чи іншого військового майна. Встановлюють і допитують очевидців вчиненого, інших свідків.

Огляд місця події. Ця слідча дія обов'язкова, якщо навіть є сумніви щодо позитивних результатів огляду. При цьому з'ясовують і фіксують у протоколі всі деталі як місця події, так і предмета злочину. Під час огляду зброї, іншої військової техніки доцільно залучати відповідного спеціаліста, який допоміг би кваліфіковано провести огляд того чи іншого виду зброї, військової техніки.

Оглянувши місце події, предмет злочину, опитавши очевидців події, за наявності достатніх підстав слідчий вносить відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань (порушує кримінальну справу) і розпочинає досудове слідство, одночасно приступаючи до висунення версій і планування слідчих (розшукових) дій.

Найхарактернішими в подібних ситуаціях можуть бути такі версії:

– втрата або зіпсування має місце внаслідок порушення правил їх зберігання;

– втрата має місце з метою викрадення зброї чи іншого військового майна;

– мало місце умисне знищення або пошкодження зброї чи іншого військового майна;

– фактично умисного знищення не було, а має місце викрадення зброї чи іншого військового майна;

– знищення або пошкодження сталося через необережність;

– у випадку втрати зброї чи іншого військового майна перевіряється версія про можливе місцезнаходження цих речей, зокрема:

а) зброя перебуває у розташуванні військової частини;

б) зброя перебуває за межами військової частини.

У випадку знаходження «втраченої» зброї на території військової частини перевіряють деталізуючі версії:

– зброя захована поблизу місця втрати;

– зброя захована злочинцем у себе, в особистих речах, на робочому місці, у закріпленій за ним техніці;

– зброя перебуває у підсобних будівлях, на горищах казарм тощо.

У випадку знаходження «втраченої» зброї за межами військової частини висувають і перевіряють деталізуючі версії:

– зброя схована (закопана тощо) на території, безпосередньо прилеглій до військової частини (лісові ділянки, яри тощо);

- зброя перебуває у родичів, знайомих військовослужбовця, який заявив про втрату, в районі дислокації військової частини;
- зброя перебуває у рідних, близьких, друзів правопорушника за місцем їхнього проживання за межами гарнізону;
- зброя перебуває у випадкових знайомих військовослужбовця, що «втратив» зброю, яким вона була продана, і точне місцезнаходження яких невідоме;
- зброю викинуто у важкодоступних місцях, водоймах, вигрібних ямах або знищено.

Така деталізація під час висування версій з урахуванням конкретних обставин дозволяє цілеспрямовано вести пошук втраченої зброї як на території військової частини і прилеглої до неї місцевості, так і далеко за її межами.

Залежно від слідчої ситуації, доказів, що є в розпорядженні слідчого, проводять слідчі (розшукові) дії.

У слідчій ситуації, обумовленій втратою зброї, перевіряють, чи не зареєстрована ця зброя серед знайденого за даними криміналістичного обліку органів МВС, чи немає даних про неї в інших кримінальних провадженнях, у матеріалах перевірок тощо.

Огляд і виїмка документів. Під час розслідування втрат зброї чи іншого військового майна підлягають виїмці й оглядаються необхідні документи, зокрема, згідно з якими втрачене отримано винним, правила поведження, відомості та проведення інструктажів, облікові документи (накладні, роздавальні відомості, акти, які відображують витрату боєприпасів, вибухових речовин, інструкції з обліку, зберігання та видачі предметів озброєння).

Інвентаризацію, ревізію проводять з метою перевірки наявності та стану обліку предметів озброєння.

Допити свідків. З'ясовують обставини втрати, зіпсування, умисного знищення або пошкодження зброї, іншого військового майна. Чи ознайомлений причетний до події військовослужбовець і якою мірою з правилами поведження, який механізм знищення, пошкодження чи втрати.

У військовослужбовця, який заявив про втрату зброї, уточнюють, де він був зі зброєю до втрати. Це ж саме питання з'ясовують і в інших свідків, які останніми бачили втрачені предмети озброєння.

Під час допиту осіб, які знайшли підкинута зброю, уточнюють обставини, пов'язані з її знайденням. Які дії він вчинив із цією зброєю. Які вніс зміни в обстановку. Хто ще був поблизу місцезнаходження зброї.

Заходи, що перешкоджають виносу (вивозу) знайденого за межі військової частини. Ці заходи здійснюються військовим командуванням за погодженням з органами розслідування одночасно з проведенням першочергових слідчих (розшукових) дій. До них належать: тимчасове обмеження звільнень, переміщень і виходу особового складу, а також виїзду транспортних засобів і бойової техніки за межі розташування військової частини, посилення чергової служби на контрольно-пропускному пункті і контрольно-технічному пункті, перевірка транспортних засобів щодо майна, яке вивозиться.

Велику допомогу слідчому, особливо в початковий період розслідування, може надати армійська і флотська громадськість, за допомогою якої виявляють осіб, яким що-небудь відомо про обставини втрати зброї чи її перебування. Звернення до громадськості поєднується з активним проведенням слідчих та інших дій.

Подальше розслідування

У ході подальшого досудового слідства уточнюють і перевіряють раніше висунені версії. Проводять дії, спрямовані на визначення розміру майнової чи іншої шкоди. Вживають заходів щодо відшкодування майнової шкоди державі. Встановлюють мотиви і мету вчиненого, наявність чи відсутність ознак злочинів проти основ національної безпеки України.

Це досягається:

- шляхом проведення необхідних експертиз (судово-криміналістичної, судово-товарознавчої, судово-технічної тощо);
- допитом необхідних свідків, проведенням інших необхідних слідчих (розшукових) дій (обрання запобіжного заходу, ознайомлення з постановами про призначення експертиз і з їх висновками);
- проводять слідчі (розшукові) дії по завершенню досудового слідства, складання обвинувального акта і представлення справи прокурору для затвердження обвинувального акта й направлення справи для розгляду до суду.

Висновки. Знання слідчими та іншими співробітниками правоохоронних і судових органів положень окремої методики розслідування військових злочинів, передбачених ст. ст. 411-413 КК України, допомагатиме проведенню фахового і всебічного досудового розслідування. Це в свою чергу сприятиме реалізації завдань кримінального провадження, передбачених ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України – захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охороні прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпеченню швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Запропонована стаття сприятиме ефективному застосуванню кримінального закону на всіх стадіях кримінального судочинства, зокрема з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення і до моменту виконання судового рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Абрамин В.Н., Антонов В.П., Романов В.В.* Криміналістика: Учебник / В.Н. Абрамин, В.П. Антонов, В.В. Романов. – М. : Военный Краснознамённый институт, 1983. – 455 с.

2. *Албул С.В.* Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) // Кримінальне право України: Навч.-метод. посібн. /

С.В. Албул, Д.О. Балобанова, А.А. Березовський [та ін.]; за ред. д.ю.н., проф. В.О. Тулякова. – О. : Фенікс, 2011. – 374 с.

3. *Андрусів Г.В.* Військові злочини // Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник для студентів юрид. вузів і фак. / Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, С.Я. Лихова [та ін.]; за ред. П.С.Матишевського [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – С. 845–884.

4. *Ахметшин Х.М.* Квалифікація воїнських преступлений: Учебное пособие / Под ред. А.С. Кобликова. – М. : Военный институт, 1977. – 80 с.

5. *Бодаєвський В.П.* Кримінальна відповідальність військовослужбовців за корисливі посягання на військове майно (ст. 410 КК України): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / В.П. Бодаєвський. – Класичний приватний університет, 2010. – 16 с.

6. Воинские преступления: Учебник / Х.М. Ахметшин, Н.В. Васильев, В.Н. Кудрявцев, В.И. Шанин; под редакцией Н.Ф.Чистякова. – М. : Военно-политическая академия имени В.И. Ленина, 1970. – С. 34 – 76.

7. Воинские преступления: Учебник / Х.М. Ахметшин, Н.В. Васильев, А.А. Герцензон [и др.]; отв. ред. Г.Н. Пуговкин. – М. : Военно-юридическая академия, 1956. – 287 с.

8. *Волостнов П.А.* Преступления против военной службы // Уголовное право. Особенная часть. Учебник для вузов. / Отв. ред.: док. юрид. наук, проф. И.Я. Козаченко, док. юрид. наук, проф. З.А. Незнамова, кандидат юридических наук, доцент Г.П. Новоселов. – М. : ИНФРА М – НОРМА, 1997. – 768 с.

9. *Дячук С. І.* Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) // Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – За заг. ред. В.Г. Гончаренка, П.П. Андрушка. – К. : «ФОРУМ», 2005, у 3-х кн. / Книга 3: Особлива частина. – Коментарі до статей 255–447 Кримінального кодексу України. – 584 с.

10. Закон об уголовной ответственности за воинские преступления (комментарий): – М. : Юрид. лит., 1969. – 192 с.

11. Закон об уголовной ответственности за воинские преступления: Комментарий / Под ред. А.Г. Горного. – М. : Юрид. лит., 1986. – 160 с.

12. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини): навч. посіб. / Г.М. Анісімов, Ю.П. Дзюба, В.І. Касинюк [та ін.]; за ред. М.І. Панова. – Х. : Право, 2011. – 184 с.

13. *Карпенко М.І.* Військові злочини: характеристика, методика розслідування та запобігання / За заг. ред. д.ю.н., проф. В.К. Матвійчука. – К. : ВД «Дакор», 2013. – 472 с.

14. Клименко В.А., Чангулі Г.И. Військові злочини // Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар. – К. : Правові джерела, 1998. – С. 1012–1082.

15. *Клименко В.А.* Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) // Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: За станом законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду на 1 грудня 2001 р. / За ред. С.С. Яценка. – К. : А.С.К., 2002. – С. 845–899.

16. *Ковалевська Є.С.* Кримінально-правова охорона військового майна за статтями 411 та 412 Кримінального кодексу України: Монографія. / За заг. ред. д.ю.н., проф. В.К. Матвійчука. – К. : ВД «Дакор», 2014. – 212 с.

17. Комментарий Закона об уголовной ответственности за воинские преступления: / Под ред. А.Г. Горного. – М. : Юрид. лит., 1981. – 152 с.

18. *Криволапов Г.Г.* Преступления против военной службы // Уголовное право. Особенная часть: Учебник / Под ред. Н.И. Ветрова и Ю.И. Ляпунова / Г.Г. Криволапов. – М. : Новый Юрист, 1998. – С. 709-733.
19. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001р.: // Офіційний вісник України. – 2001. – №21. – Ст. 920.
20. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» станом на 25 травня 2012 року: (Відповідає офіц. текстові) – К. : Алерта, 2012. – 304 с.
21. *Навроцький В.О.* Кримінальне право України. Особлива частина: курс лекцій / В.О. Навроцький. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. – 771 с.
22. *Нарожная Е.В.* Преступления против установленного порядка несения воинской службы // Уголовное право Украины. Особенная часть : Учебник / Отв. ред. Е.Л. Стрельцов. – Х. : Одиссей, 2009. – 544 с.
23. Осмотр места происшествия: (справочник следователя). – М. : Юрид. лит. 1979. – 223 с.
24. Осмотр места происшествия при расследовании отдельных видов преступлений: Учеб. пособие / Под ред. проф. Н.И. Клименко. – К. : НВТ «Правник», 2001. – 172 с.
25. Памятка для молодых военных следователей о первичных и неотложных следственных действиях / Военная прокуратура ККВО. – К., 1971. – 26 с.
26. *Панов М.І., Харитонов С.О.* Розділ XIX. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) // Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.; За заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – С. 1082–1151.
27. *Панов М.І., Касишук В.І., Харитонов С.О.* Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (Військові злочини). – Х. : Харків юридичний, 2006. – 172 с.
28. Правовая основа планирования предварительного следствия как одна из гарантий обеспечения его законности. Памятка военному прокурору и следователю / Главная военная прокуратура. – М., 1988. – 20 с.
29. Преступления против военной службы: Учебник для вузов / Под ред. Н.А. Петухова. – М. : НОРМА-ИНФРА М, 2002. – 208 с.
30. Про оборону України: Закон України від 5 жовтня 2000 року № 2020-III // Законодавство України з питань військової сфери. Збірник законів та інших нормативно-правових актів. – К. : Азимут-Україна, 2003. – 1008 с.
31. Про правовий режим майна у Збройних Силах України: Закон України від 21 вересня 1999 р. № 1075-XIV / Законодавство України з питань військової сфери. Збірник законів та інших нормативно-правових актів. – К. : «Азимут – Україна», 2003. – 1008 с.
32. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 р. № 3 // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах / уряд. В.В. Рожнова, А.С. Сизоненко, Л.Д. Удалова. – К. : ПАЛИВОДА А.В., 2010. – 456 с.
33. Расследование воинских преступлений / Под ред. А.Н. Полева – М. : 1973. – 187 с.

34. *Роцин О.І.* Книга криміналіста: Практич. посіб. / О.І. Роцин, П.Д. Біленчук, Г.О. Омельченко. – К.: Україна, 1995. – 413 с.

35. *Руководство для следователей* / Под ред. Н.А. Селиванова, В.А. Снеткова – М.: ИНФРА-М, 1997. – IV, 732 с.

36. *Селиванов Н.А., Терембилов В.И.* Первоначальные следственные действия (изд. 2-е, испр. и допол.). – М.: Юрид. лит., 1969. – 296 с.

37. Статути Збройних Сил України: – К.: ЗАТ «ВІПОЛ», 2004. – 499 с.

38. Судебно-медицинская экспертиза: Справочник для юристов. – М.: Юрид. лит, 1985. – 320 с.

39. Судебные экспертизы / Отв. ред. Н.А. Селиванов. – М.: Военное изд-во МО СССР, 1980. – 192 с.

40. *Сенько М.М.* Кримінальна відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби: Автореф. дис. ... канд. юр. наук: 12.00.08 – Інститут держави і права ім. В.М. Корецького / М.М.Сенько. – К.: 2005. – 20 с.

41. *Сызранцев В.Г.* Воинские преступления: Комментарий к главе 33 УК РФ / В.Г. Сызранцев. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2002. – 304 с.

42. Толковый словарь военных терминов / Сост. П.И. Скуйбеда. – М.: Воениздат, 1966. – 528 с.

43. *Хавронюк М.І.* Військові злочини: Навч. посіб. / М.І. Хавронюк. – Київ: Українська академія внутрішніх справ, 1995. – 156 с.

44. *Хавронюк М.І.* Військові злочини: Комент. законодавства / М.І. Хавронюк // М.І. Хавронюк, С.І. Дячук, М.І. Мельник; відп. ред.: М.Д. Дрига, В.І. Кравченко. – К.: Вид-во А.С.К., 2003. – 272 с.

45. *Чуваков О.А., Крупко Д.И.* Преступления против восстановленного порядка несения военной службы // Уголовный кодекс Украины. Комментарий: Под ред. Ю.А. Кармазина и Е.Л. Стрельцова. – Харьков: ООО «Одиссей», 2001. – 836–932 с.

46. *Чхиквадзе В.М.* Советское военно-уголовное право / В. М. Чхиквадзе. – М.: Юридическое издательство Министерства юстиции СССР, 1948. – 452 с.

47. *Щегель Н.І.* Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) // Кримінальне право. Особлива частина: Мультимедійний навч. посіб. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.naiu.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_osob/Files/Lekc/T20/T20_P6.html.

Карпенко М.І. Окрема методика розслідування злочинів, передбачених ст. ст. 411-413 Кримінального кодексу України

У статті розглядаються питання, що є обставинами, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні в разі вчинення злочинів, передбачених ст. ст. 411-413 КК України.

Ключові слова: військове майно, військові злочини, методика розслідування.

Карпенко Н.И. Частная методика расследования преступлений, предусмотренных ст. ст. 411-413 Уголовного кодекса Украины

В статье рассматриваются вопросы, которые являются обстоятельствами, что подлежат доказыванию в уголовном производстве в случае совершения преступлений, предусмотренных ст. ст. 411-413 УК Украины.

Ключевые слова: военное имущество, воинские преступления, методика расследования.

Karpenko N.I. Private method of investigation of crimes under Art. Art. 411-413 of the Criminal Code of Ukraine

This article discusses issues that are circumstances that are subject to proof in criminal proceedings for crimes under Art. Art. 411-413 of the Criminal Code of Ukraine.

Keywords: *military equipment, military crimes, investigation methodologies.*

Стаття надійшла до редакції 03.12.2013.